

حفظ سلامت دستگاه گوارش در طیور

در پرورش طیور صنعتی، تغذیه و سلامت دستگاه گوارش رابطه نزدیکی با هم دارند. از طرف دیگر فرمول جیره و مدیریت خوراک دهی با تأثیر بر هضم و جذب، در عملکرد نهایی نیز اثر می‌گذارد. عوارض و بیماریهای گوارشی ناشی از تغذیه نامناسب و محیط آلوده، خصوصاً در دوران رشد اولیه جوجه‌ها مشکل سازتر است. برای دستیابی به عملکرد مطلوب در مزارع صنعتی پرورش مرغ و نیز برآورد اهداف اقتصادی لازم است ۱- با تغذیه مناسب و ایجاد محیط بهداشتی، در تأمین سلامت دستگاه گوارش کوشش کرد و ۲- هرگونه ناهنجاری و مشکلات به وجود آمده در دستگاه گوارش را به سرعت و دقت، سریعاً درمان نمود.

دستگاه گوارش سالم

حفظ سلامت دستگاه گوارش با حفظ ساختار و فعالیت روده به دست می‌آید. سلامت دستگاه گوارش باعث:

- تضمین فرایند هضم و جذب خوب در صورتیکه مواد غذایی مناسب در دسترس پرنده باشد.
- اتلاف کمتر مواد غذایی
- ایجاد حداقل بوی نامطبوع
- امکان وجود مقاومت علیه پاتوژن‌های داخلی
- احتمال کمتر بیماری و تلفات
- و بهبود ضریب تبدیل غذایی می‌گردد.

موانع فیزیکی طبیعی

موانع فیزیکی مانع ورود ارگانیس‌ها و مواد خارجی به دستگاه گردش خون و نیز مانع رسیدن آنها به امعاء و احشاء شده و در نتیجه به سلامت روده کمک می‌کنند. شرایط محیطی غیر بهداشتی و تغذیه

نامناسب، با افزایش هجوم عوامل خارجی، می تواند با ایجاد اختلال در موانع فیزیکی ، حیوان را مورد حمله قرار دهد.

مهمترین عواملی که می توانند سبب به خطر افتادن و یا از بین رفتن سلامت دستگاه گوارش شوند عبارتند از: بیماریها، انواع سموم یا توکسین ها، استرس، کمبودهای تغذیه ای، به هم خوردن تعادل میکروبی فلور طبیعی روده و کاهش مصرف خوراک به دلایل متعدد و از جمله نوک چینی نامناسب که می تواند سبب کاهش مصرف غذا در پرنده گردد.

تغذیه اولیه جوجه ها

شروع پرورش خوب عامل مهمی در بهبود عملکرد و افزایش سودآوری در مزارع پرورش طیور می باشد. **تغذیه مناسب در هفته اول زندگی جوجه ها**، برنامه و الگویی برای رشد و عملکرد در پایان دوره خواهد بود. درصد بالایی از رشد اولیه (۲ تا ۵ برابر رشد سایر اندام ها) در دستگاه گوارش و اندام های ضمیمه آن در هفته اول اتفاق می افتد. اگر رشد دستگاه گوارش در این زمان به تأخیر بیفتد بر رشد کلی هم اثر می گذارد. از آنجا که جوجه های تازه هج شده بمراتب بیشتر از نیمچه ها در معرض ابتلا به عفونت های دستگاه گوارش هستند و سیستم دفاعی آنها نیز هنوز پایدار نشده است، بنابراین مراقبت بیشتر در این دوران امری لازم و ضروری است. تأخیر در دسترسی به خوراک بعد از هج، باعث کاهش وزن نسبی بورس و طحال می شود، برعکس مصرف هر چه زودتر خوراک توسط جوجه ها بعد از هج باعث می شود که بورس در معرض انواع پاتوژنها قرار گرفته و باعث تکثیر هر چه بیشتر Stem Cell ها برای مقابله با آنتی ژن های محیط گردد.

برای اطمینان از رشد و سلامت جوجه، غذای آن باید حاوی تمام ترکیبات ضروری و مورد نیاز باشد.

وجود انواع مواد ضروری و با کیفیت در دان، باعث حفظ سلامت طبیعی دستگاه گوارش شده و در پروسه تولید دان، بسیاری از عوامل مضر موجود در مواد اولیه خوراک نیز از بین می روند. تولید طیور صنعتی طی ۵۰ سال اخیر با پیشرفت در تولید محصولات بیولوژیک جدید تحت تأثیر قرار گرفته و ما را قادر به امکان پرورش گله های بزرگتر، استفاده از حداکثر ظرفیت ژنتیکی پرنده ها و بهبود فرمول های تهیه خوراک کرده و در نهایت منجر به افزایش بهره وری و عملکرد گله ها شده است. در رابطه با مصرف آنتی بیوتیک ها با توجه به محدودیت هایی که برای مصرف آنها امروزه اعمال می گردد، ۲ روش کلی وجود دارد که ما بتوانیم مصرف آنها را کاهش دهیم. یک روش ساده استفاده از انواع مواد جایگزین آنتی بیوتیک است که با روش مشابه عمل می کنند و به عنوان محرک رشد، با بهبود ضریب تبدیل همراه هستند، روش مشکل تر امکان ایجاد روش هایی برای افزایش و ابقاء سلامتی گله میباشد.

صرف نظر از سطح بهداشت و بیوسکوریتی، پرندگان همواره در معرض عوامل عفونی و مسمومیت ز از جانب محیط و خوراک مصرفی هستند. امروزه تولید محصولات دامی در جهان با

استفاده از غذای دام و طیور بدون محرک های آنتی بیوتیکی مورد توجه قرار گرفته و مسلماً در آینده نزدیک باید در تمام کشور ها این روش اعمال گردد. اگرچه هیچ گزینه‌ای به تنهایی نمی‌تواند به اندازه آنتی بیوتیک مؤثر باشد اما مجموعه چند استراتژی همراه با هم و با استفاده از افزودنی های طبیعی میتواند به حفظ سلامت دستگاه گوارش و بهبود عملکرد کمک کند.

افزودنی های خوراکی

برخی افزودنی های غذایی که به طور مستقیم سبب ابقاء سلامت دستگاه گوارش شده و یا با ممانعت از عمل پاتوژنهای داخلی به طور غیر مستقیم در سلامتی دستگاه گوارش مؤثر می باشند عبارتند از:

آنتی کوکسیدال ها و یونوفرها: کوکسیدیوز بیماری مرتبط با مدیریت است که سبب بروز خسارت جبران ناپذیر در مرغداری می گردد. این عفونت در روده توسط انگل یا پارازیت تک سلولی ایجاد می‌شود. مشخصه این بیماری صدمه به بافت داخلی روده و یا تلفات است. از سال ۱۹۸۰ آنتی کوکسیدال جدیدی وارد بازار نشده که نشان می دهد تا به حال یونوفر ها در کنترل این بیماری مؤثر بوده اند.

پروبیوتیک ها: افزودنی های خوراکی شامل میکروارگانیزم های زنده ای هستند که با بهبود تعادل میکروبی دستگاه گوارش (روده) تأثیرات مفیدی روی میزبان دارند. پروبیوتیک ها رشد باکتری های مضر را کم کرده و رشد باکتریهای مفید را در بدن میزبان تحریک میکند، بنابراین پروبیوتیک ها با ایجاد تعادل میکروبی، می توانند در حفظ سلامتی دستگاه گوارش مؤثر باشند. پروبیوتیک ها در شرایط عفونت و در صورت نیاز به درمان آنتی بیوتیکی، به هیچ وجه نمی توانند و نباید جایگزین آنتی بیوتیک گردند.

پریوتیک ها: مواد خوراکی غیر قابل جذب تهیه شده از قندهای تخمیری هستند که با عمل انتخابی می توانند سبب تحریک رشد و فعالیت یک یا تعداد محدودی از باکتری ها شده و باعث حفظ سلامت دستگاه گوارش می شوند. بیشتر پریوتیک ها ساختار کربو هیدراتی مثل الیگو ساکاریدها دارند که ممکن است در حین آماده سازی مواد خوراکی به آنها اضافه شوند.

سین بیوتیک ها: فعالیت اصلی پروبیوتیک ها در روده کوچک و عمل اصلی پربیوتیک ها در روده بزرگ است. ترکیب مناسبی از این دو ماده را که هم در روده کوچک و هم روده بزرگ می توانند فعالیت کنند سین بیوتیک گویند.

اسیدی فایرها و اسید های الی: اسیدی فایرها شامل اسید های چرب کوتاه زنجیره، اسید های چرب فرار و اسید های کربوکسیلیک ضعیف هستند که تنها قسمت هایی از آنها از یکدیگر جدا شده است. احتمالاً آنها در حفظ سلامت دستگاه گوارش و کاهش کلونی های عوامل بیماریزا مثل سالمونلا و E.coli در دیواره روده از طریق کاهش pH به کمتر از ۶ و تحریک رشد میکروفلور مفید دستگاه گوارش نقش دارند. این شرایط زمینه فعالیت آنزیم ها را نیز بهبود می بخشد.

آنزیم ها: آنزیم هایی که از طریق افزودن به غذا وارد دستگاه گوارش شده اند می توانند سبب افزایش هضم مواد غذایی گردند. تغذیه جوجه با دانه های غلات که ویسکوزیته بالایی دارند جمعیت میکروبی قسمت های انتهایی روده را افزایش می دهد. ویسکوزیته بالا باعث کاهش سرعت عبور غذا، کاهش مصرف خوراک، بروز عارضه چسبندگی مقعد، افزایش تعداد تخم مرغ های کثیف و در نهایت کاهش عملکرد گله ها می شود. محیط چسبناک روده، فرایند هضم را کند می کند، مواد مغذی را از دسترس دور می کند و مانع هضم و جذب آنها توسط آنزیم ها می شود. پلی ساکارید های غیر نشاسته ای محلول (NSP)، ژل چسبناکی را در دستگاه گوارش ایجاد می کنند که توسط آنزیم های میزبان قابل هضم نیست. اضافه کردن آنزیم، سبب کاهش ویسکوزیته شده و می تواند باعث بهبود سلامت دستگاه گوارش، بهره وری بهتر خوراک، بهبود کیفیت کودهای کشاورزی و کمک به استفاده از مواد اولیه ارزانتر شود.

توکسین بایندها: این مواد با جذب و یا خنثی کردن سموم قارچی یا مایکوتوکسین ها، امروزه کاربرد زیادی در تغذیه طیور صنعتی دارند و می توانند بسیاری از عوارض حاد و یا مزمن ناشی از مایکوتوکسین ها در طیور را به حداقل برسانند.

محركهای رشد آنتی بیوتیکی: آنتی بیوتیک هایی هستند که به عنوان افزودنی های خوراکی با دوز کمتر از دوز درمانی و برای ممانعت از رشد جمعیت میکروبی حساس موجود در دستگاه گوارش و بهبود رشد و عملکرد پرنده ها مورد استفاده قرار می گیرند. استفاده از محرک های رشد آنتی بیوتیکی امروزه در صنعت طیور بسیاری از کشور ها محدود و یا ممنوع شده و مسلماً این محدودیت مصرف در آینده نیز بیشتر خواهد شد.